

Vastaus lausuntopyyntöön valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenneturvallisuusstrategiasta

Rovaniemen kaupunki, tekniset palvelut, yhdyskuntatekniikka

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Rovaniemen kaupungilta lausuntoa valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenneturvallisuusstrategiasta. Rovaniemen kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua periaatepäätökseen ja lausuu asiassa seuraavaa.

Liikenneturvallisuuden edistäminen on jatkuvaa ja laaja-alaista työtä, jossa tarvitaan useiden tahojen yhteistyötä. Strategialuonnoksessa toiminnan moninaisuus on hyvin huomioitu. Onnettomuuksien tilastoinnin tarkentaminen, erityisesti loukkaantumisten osalta, antaa työkaluja liikenneympäristön turvallisuuspuutteiden parempaan havaitsemiseen ja mahdollistaa korjaavien toimenpiteiden oikean kohdentamisen. Liikkujan vastuuta on edelleen syytä korostaa. Vastuulliseen liikennekäyttäytymiseen voidaan vaikuttaa elinikäisellä asennekasvatuksella, hyvällä kuljettajakoulutuksella, valvontaa tehostamalla ja viimekädessä myös rangaistusten voimalla.

Liikenneolosuhteiden kehittäminen muodostaa yhden merkittävän vaikutuskeinon onnettomuuksien ehkäisyssä. Väylänpitäjä ei kuitenkaan kykene pakottamaan turvalliseen liikkumiseen vaarantamatta väylänpidon perustehtävää, sujuvan liikkumisen mahdollistamista.

Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa liikenneturvallisuus on huomioitu, mutta sen painotus toteutettavia toimenpiteitä valittaessa pitäisi olla nykyistä vahvempi. Jatkossa liikenneturvallisuusstrategia pitääkin olla liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteenasettelua ohjaava asiakirja.

Strategialuonnoksessa on löydetty kattavasti huomioitavia asioita. Rovaniemen näkökulmasta on tarpeen vielä nostaa esiin seuraavia huomioita:

Liikennesääntöjen noudattamattomuus

Saadun palauteen perusteella rovaniemeläisten suurimmat liikenneturvallisuutta koskevat huolenaiheet liittyvät jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden, erityisesti lasten

turvallisuuteen. Huolestumista aiheuttavat erityisesti koettu moottoriajoneuvojen ylinopeuksien lisääntyminen ja kuljettajien laista piittaamaton ajo jalankulku- ja pyöräteillä. Jatkuva ja laaja-alainen asenteisiin vaikuttaminen ja viime kädessä valvonnan lisääminen pitää selkeästi näkyä liikenneturvallisuuksien keinovalokoimissa. Rangaistusasteen nostoa törkeäksi liikenneturvallisuuden vaarantamiseksi ajettaessa moottoriajoneuvolla jalankulku- ja pyörätiellä tulisi harkita.

Mikroliikkuminen

Liikenneturvallisuuden ja esteettömyyden parantamiseksi lainsäädäntöön tarvitaan nykyistä selkeämmät periaatteet mikroliikkumisvälineillä liikkussa noudatettavista liikennesäännöistä. Myös välinevuoraajan vastuita tulisi selkiyttää. Tarpeen voisi olla vaatimus vahinkovakuutuksesta, joka kattaa asiakkaalle ja kolmannelle osapuolelle aiheutuneet vahingot vuokraajalle säädettävien vastuiden osalta.

Kaupungilla tulee olla oikeus omistamallaan katu- ja muilla yleisillä alueilla säädellä mikroliikkumisvälineiden vuokraustoimintaa. Tämän tulisi tapahtua muuttamalla lainsäädäntöä siten, että tällainen palvelutoiminta vaatii luvan katualueen käytöstä. Lupahdoilla on tarve säädellä erityisesti liikkumisvälineiden pysäköintiä yleisillä alueilla sekä välineiden pysäköinnin ja kunnossapidon yhteen sovittamista.

Kestävien kulkumuotojen edistäminen

Ajokortti-ikä on perusteltua pitää 18 ikävuodessa, paitsi liikenneturvallisuuden, myös viisaan liikkumisen näkökulmasta. Kun ajokortti-ikä saavutetaan, niin havaitaan nuorilla voimakas siirtyminen kävelystä ja pyöräilystä auton rattiin. Myös erilaisten autoa kevyempien, jo nyt 15-16 vuotiaille sallittujen, moottoriajoneuvojen suosio on liberaalin liikennekelpoisten ajoneuvojen sääntelyn myötä lisääntynyt. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuksien turvaaminen on edellä mainituista syistä vaikeutunut. Nuorilla liikkuminen noina ikävuosina lisääntyy, ja olisi hyvä, jos silloin saataisiin kokemuksia yhteiskunnan kannalta tavoiteltavista liikennemuodoista. Mitä varhemmin siirrytään moottoroituun liikkumiseen, niin sitä vaikeampi on palata ympäristöarvoja ja terveyttä edistäviin liikkumismuotoihin myöhemmin. Nuorten moottoroidun liikkumisen tukemista perustellaan ansaitusti harvaan asuttujen alueiden liikkumistarpeella, mutta määrällisesti eniten kulkuvälineitä hankitaan kaupunkiympäristöön. Tästä kertoo, että kaupunkiympäristössä oleville peruskouluille on jo alettu rakentaa pysäköintialueita oppilaiden moottoriajoneuvoille.

Moottorikelkkailu

Moottorikelkkailu on Lapissa merkittävä paitsi harrastuksena, mutta myös elinkeinoihin, kuten matkailuun ja poronhoitoon liittyen. Moottorikelkkailu aiheuttaa vuosittain paljon vakavia onnettomuuksia liikennemääriin ja ajosuoritteeseen

verrattuna. Onnettomuuksia edesauttaa välineiden suorituskykyisyys, säätelemätön liikenneympäristön taso ja osin kokemattomat kuljettajat. Strategiassa toimenpiteissä mainitaan maastoliikenteen turvallisuuden kehittäminen, mutta moottorikelkkailu tulisi nostaa erikseen esille.

Porokolarit

Lapissa porokolarit muodostavat merkittävän eläinonnettomuuksien ryhmän. Niiden estämiseen tehdystä liikenneturvallisuustyöstä huolimatta vuosittaiset onnettomuusmäärät ovat pitkään säilyneet samalla korkealla tasolla. Porokolarit poikkeavat muista eläinonnettomuuksista siinä, että asiaan ei voi vaikuttaa eläinten kannan sääntelyllä, vaan on etsittävä muita keinoja. Asia olisi hyvä strategiassa erikseen tiedostaa.

Hyvinvointialue

Rovaniemen liikenneturvallisuusryhmä on koonnut yhteen kaupungin eri hallintokuntien, Lapin ELYn, liikenneturvan, poliisin ja pelastustoimen edustajat edistämään osaltaan liikenneturvallisuustyötä yhteistyössä ja omassa toiminnassaan. 2023 alusta terveydenhuollon, vanhuspalvelujen ja pelastustoimen toiminta siirtyy uuteen hyvinvointialueeseen. Yhdessä tekemisen voi toivoa jatkuvan edelleen, mutta muutoksessa rajalliset voimavarat usein keskitetään omaan ydintoimintaan ja yhteistoiminta kärsii. Alueellisen liikenneturvallisuustoiminnan jatkuminen on asia, jota olisi hyvä korostaa myös strategiatasolla ja tulisi huomioida resursoinnissa.